

Hospodaření jiných veřejných subjektů

MV927K - II. přednáška

Dagmar Sochorová

Osnova přednášky

- *SUBJEKTY ZÁJMOVÉ SAMOSPRÁVY*

- *Vysokoškolská samospráva*

- Hospodaření veřejné vysoké školy*

- Kontrola hospodaření veřejné vysoké školy*

- *Profesní komory*

- Profesní komory s povinným členstvím a hospodaření s jejich majetkem*

- *VEŘEJNÉ VÝZUKUMNÉ INSTITUCE*

Právnícká osoba veřejného práva

- Rozlišování je jednou z často diskutovaných otázek.
- Veřejnoprávní subjektivita
- Pro posouzení jsou dle D. Hendrycha rozhodující následující znaky:
 - Osoba zřizovatele,
 - účel existence útvaru (tj. veřejný nebo soukromý) a povaha zamýšlených nebo přikázaných úkolů
 - a forma zřízení.
- Ústavní soud (I. ÚS 260/06):
 - Způsob vzniku (zániku) instituce,
 - osoba zřizovatele,
 - subjekt, který vytváří jednotlivé orgány instituce,
 - existence či neexistence státního dohledu nad činností instituce
 - a veřejný či soukromý účel instituce.

Veřejnoprávní korporace x veřejný ústav

Veřejnoprávní korporace

- Veřejnoprávní korporace je člensky organizovaný subjekt veřejné správy, kterému byla svěřena moc samostatně plnit veřejné úkoly.
- Přítomnost mocenské pravomoci je typická pro všechny POVP (jedná se o hlavní odlišující kritérium) - jsou nadány pravomocí k autonomní normotvorbě.

Veřejný ústav

- Pro veřejný ústav je příznačné, že disponuje jak osobním substrátem, který je typický pro korporace, tak i substrátem věcným, jenž je charakteristický pro fundace.
- Veřejný ústav, resp. samostatný veřejný ústav, lze dále vymezit jako právnickou osobu zřizovanou zákonem nebo právním aktem na základě zákona, kterým je touto formou určen rovněž obsah a rozsah způsobilosti k právům a povinnostem.

Pojmové znaky veřejného ústavu:

- Zřízení organizační jednotky, jež bude plnit veřejný účel, který byl dosud realizován jiným subjektem nebo jinou složkou téhož subjektu veřejné správy.
- Veřejný ústav disponuje destinatáři, nikoliv členskou základnou.
- Myšlenka samosprávy ustupuje u veřejných ústavů do pozadí, čímž se rovněž odlišují od korporací.

SUBJEKTY ZÁJMOVÉ SAMOSPRÁVY

- zájmová samospráva – profesní samospráva
- negativní vymezení – samospráva neúzemní
- Srovnání se samosprávou územní (V. Sládeček):
 - „exkluzivita osobního substrátu“ zájmové korporace;
 - členství předpokládá volní jednání uchazeče;
 - některé další nezbytné předpoklady k získání členství (např. získání určitého vzdělání, vykonání profesních zkoušek, absolvování předepsané praxe apod.);
 - vázanost nejen právními předpisy, ale rovněž tzv. stavovskými předpisy, vnitřními předpisy korporace;
 - existence dohledu, resp. kontroly.

- Charakteristické základy zájmové samosprávy:
 - Zákonný základ jejího zřízení,
 - právní základ,
 - ekonomický základ,
 - osobní základ.
- Zájmová samospráva je reprezentována:
 - profesními komorami s povinným členstvím,
 - komorami s nepovinným členstvím,
 - vysokoškolskou samosprávou.

Vysokoškolská samospráva

- Veřejné vysoké školy,
 - státní vysoké školy,
 - soukromé vysoké školy.
-
- Veřejná vysoká škola – představitelka tzv. akademické samosprávy (samosprávné působení, relativně samostatná činnost spojená s odpovědností za vlastní všestranný rozvoj, která respektuje veřejný zájem).
 - Veřejné vysoké školy vymezeny zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

Hospodaření veřejné vysoké školy

- Samosprávná působnost veřejné vysoké školy (§ 6 odst. 1 ZVŠ),
- Majetek veřejné vysoké školy - § 19 ZVŠ,
- O nakládání s majetkem veřejné vysoké školy rozhoduje rektor nebo orgány nebo osoby, o nichž to stanoví statut veřejné vysoké školy.
- Předchozí písemný souhlas správní rady je vyžadován u těchto jednání:
 - k právním jednáním, kterými vysoká škola hodlá nabýt nebo převést vlastnické právo k nemovitým věcem,
 - k právním jednáním, kterými vysoká škola hodlá nabýt nebo převést vlastnické právo k movitým věcem, jejichž cena je vyšší než pětisetnásobek částky, od níž jsou věci považovány podle zvláštního předpisu za hmotný majetek,
 - k právním jednáním, kterými vysoká škola hodlá zřídit věcné břemeno nebo jiné věcné právo nebo předkupní právo,
 - k právním jednáním, kterými vysoká škola hodlá jinou právnickou osobu ustavit, zrušit nebo přeměnit, a ke vkladům s peněžitým nebo nepeněžitým předmětem do těchto a jiných právnických osob.

Kontrola hospodaření veřejné vysoké školy

- Dozor:
 - Při hospodaření se veřejná vysoká škola řídí právními předpisy, ale rovněž svými vnitřními předpisy.
 - MŠMT dohlíží na soulad vnitřních předpisů s právními předpisy.
 - Dozor při registraci vnitřního předpisu.
- Kontrola hospodaření:
 - MŠMT dle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole;
 - Funkce veřejné kontroly: správní rada, akademický senát vysoké školy a akademický senát fakulty;
 - Parlament ČR;
 - Vláda ČR;
 - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže;
 - Nejvyšší kontrolní úřad.

Profesní komory

- Patří k veřejnoprávním korporacím „osobního“ typu,
- nemají ústavní zakotvení,
- každá profesní komora má svůj zákon, jímž byla v minulosti zřízena,
- činnost komor je vedle „vlastních“ zákonů upravena i dalšími právními předpisy a vnitřními předpisy.

Profesní komory s povinným členstvím a hospodaření s jejich majetkem

- I. ÚS 181/01 ze dne 16.4.2003: „... jde o problematiku týkající se tzv. zájmové samosprávy, konkrétně profesních komor s povinným členstvím, sdružujících samostatně výdělečné fyzické osoby v určitých povoláních, kde je dán silný veřejný zájem na jejich řádném výkonu. Tyto komory jsou právníckými osobami veřejného práva, zřizované zákonem, vybavené oprávněním vydávat různé vnitřní předpisy pro komoru a její členy, kteří se jím musí s ohledem na povinné členství podřídit. Komora tak nad těmito členy – příslušníky určitého profesního stavu – vykonává určitá mocenská oprávnění, mezi něž typicky patří právě kárná pravomoc. Tato pravomoc však samozřejmě není bezbřehá, je regulována zákonem a proti rozhodnutí, které členu komory stanoví jakékoli povinnosti, musí být umožněno podat návrh na soudní přezkum.“
- Rozsudek NSS ze dne 4.5.2005, č.j. 1 As 21/2004-38

- Česká advokátní komora (zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění),
- Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora a Česká lékárnická komora (zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, v platném znění),
- Komora veterinárních lékařů České republiky (zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky, v platném znění),
- Česká komora architektů a Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, v platném znění),
- Notářská komora České republiky (zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), v platném znění),
- Komora daňových poradců České republiky (zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, v platném znění),
- Komora patentových zástupců České republiky (zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, v platném znění)
- Komora auditorů České republiky (zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a změně některých zákonů /zákon o auditorech/, ve znění pozdějších předpisů),
- Exekutorská komora České republiky (zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti /exekuční řád/, ve znění pozdějších předpisů).

- Profesionální komory mají vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu,
- Ve všech uvedených zákonech – existence pravidel pro hospodaření s majetkem, nicméně vysoká míra obecnosti těchto pravidel vyžaduje jejich konkretizaci ve vnitřních předpisech
- Zákony, kterými byly komory zřízeny, obsahují především vymezení organizace komor a postavení, pravomoc a působnost jednotlivých orgánů.
- **Nejvyšší orgány:**
 - valná hromada (Česká komora architektů, Komora daňových poradců ČR),
 - sněm (Česká advokátní komora, Notářská komora ČR, Exekutorská komora, Komora patentových zástupců ČR, Komora auditorů ČR, Komora veterinárních lékařů),
 - sjezd delegátů (Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora),
 - shromáždění delegátů (Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě).
- **Výkonné orgány:**
 - představenstvo (Komora veterinárních lékařů, Česká advokátní komora, Komora patentových zástupců ČR, Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora, Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě),
 - prezidium (Notářská komora ČR, Komora daňových poradců ČR, Exekutorská komora),
 - výkonný výbor (Komora auditorů ČR).
- **Dozorčí orgány:**
 - revizní komise (Komora veterinárních lékařů, Notářská komora ČR, Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora, Exekutorská komora),
 - kontrolní rada (Česká advokátní komora, dozorčí rada (Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě),
 - dozorčí komise (Komora daňových poradců ČR, Komora auditorů ČR, Komora patentových zástupců ČR).

Finanční hospodaření profesních komor

- Zákony, jimiž byly komory zřízeny, obsahují pouze obecné vymezení jednotlivých orgánů.
- Pravidla pro hospodaření s majetkem profesních komor vyžadují konkretizaci ve stavovských předpisech.
- Předpisy vykazují značnou rozdílnost.
- Posouzení předpisů:
 - České advokátní komory,
 - Exekutorské komory ČR,
 - České lékařské komory,
 - České stomatologické komory,
 - České lékárnické komory,
 - Komory auditorů ČR,
 - Komory patentových zástupců ČR a
 - České komory architektů.

- V rámci finančního hospodaření profesních komor lze nalézt ve vnitřních předpisech problematiku:
 - návrh rozpočtu,
 - proces schvalování rozpočtu,
 - úprava rozpočtového provizoria,
 - změna rozpočtu,
 - účetní závěrka.

- Oznámení výsledku hospodaření.

- **Česká advokátní komora:**
 - čl. 56 a násl. usnesení sněmu č. 3/1999 Věstníku ze dne 8. 11. 1999, kterým se schvaluje organizační řád České advokátní komory,
 - úprava návrhu rozpočtu, proces jeho schvalování, rozpočtové provizorium, úprava změny rozpočtu a čerpání rozpočtové rezervy.
- **Exekutorská komora ČR:**
 - návrh rozpočtu sestavuje prezidium, které přitom postupuje tak, aby byly dodrženy schválené požadavky na rozpočtovou skladbu a požadavky stanovené zvláštními právními předpisy,
 - uvedena lhůta, kdy se návrh rozpočtu projednává,

- **Komora patentových zástupců**
 - finanční hospodaření v ustanovení § 47 až 52 OŘ,
 - jednotlivé příjmy a výdaje rozděleny do rozpočtových kapitol.
- **Česká lékařská komora**
 - Stavovský předpis č. 17 – Finanční řád ČLK
- **Česká komora architektů**
 - návrh rozpočtu zveřejněn nejméně dvacet jeden den před jeho projednáním valnou hromadou komory,
 - rozpočet má být zásadně v rozpočtové a výdajové části vyrovnaný.

- **Ověření účetní závěrky auditorem**
 - **Statut Komory auditorů ČR**

proces výběru auditora , jeho náhradníka, orgán, který je volí, a doba, na kterou jsou voleni, omezující ustanovení.
 - **Organizační, jednací a volební řád České komory architektů**

proces ověřování roční účetní závěrky, povinnost údaje z účetní závěrky zveřejnit, zpracování zjednodušené čtvrtletí bilance a zpracování měsíčního účetního výkazu hospodaření.
 - **Finanční řád ČLK**

ověření auditorem řádné i mimořádné účetní závěrky, povinnost zveřejnit do konce měsíce září každého roku hlavní údaje účetní závěrky předchozího kalendářního roku, zprávu o hospodaření s majetkem komory v předchozím kalendářním roce, údaje o stavu majetku komory k 31. prosinci předchozího kalendářního roku a výrok auditora o ověření účetní závěrky.

Závěrem

- Právní úprava hospodaření subjektů zájmové samosprávy vykazuje odlišnou úroveň.
- Vhodnost úpravy, která obsahuje obecně jednání jménem komory, finanční hospodaření se zaměřením na proces schvalování rozpočtu a rozpočtové provizorium, rozhodování při hospodaření s majetkem komory, cenový limit majetku nebo závazku pro konání výběrového řízení, stanovení, který orgán pro toto řízení v konkrétním případě stanoví podmínky, dále pravidla pro uzavírání smluv, u nichž je riziko střetu zájmů, zákaz poskytování darů spolu s výjimkami z tohoto zákazu, jakož i otázku vedení účetnictví a kontrolní mechanismus.
- Absentuje podrobnější úprava procesu ověřování roční účetní závěrky a jejího zveřejnění.
- Zveřejňování zprávy o hospodaření a hlavních údajů účetní závěrky.
- Skutečnost, že komory hospodaří s veřejným majetkem, by měla vést k vytvoření a přijetí takového vnitřního předpisu, který by uceleně, vedle podrobnější úpravy jednání orgánů komory v majetkoprávních věcech, dostatečně upravil rovněž pravidla hospodaření a nakládání s majetkem komory a odpovídající odpovědnostní a kontrolní mechanismus v této oblasti.

VEŘEJNÉ VÝZKUMNÉ INSTITUCE

- Zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších změn a doplňků
- veřejný ústav,
- právnická osoba, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkum, včetně zajišťování infrastruktury výzkumu,
- hlavní činností zajišťuje výzkum podporovaný zejména z veřejných prostředků v souladu s podmínkami pro poskytování veřejné podpory stanovenými právem Evropských společenství (viz čl. 87 a 89 Smlouvy o založení ES),
- veřejná výzkumná instituce může být zřízena státem nebo územním samosprávným celkem,
- vydání zřizovací listiny – identifikační údaje, určení doby, na kterou je zřízena, účel, ke kterému je zřizována, druh činnosti ve výzkumu, předmět, podmínky a rozsah činností, které nejsou výzkumem nebo jeho infrastrukturou, vymezení majetku, který je vkládán do veřejné výzkumné instituce, a vymezení závazků, které souvisejí s vkládaným majetkem, stanovení základní organizační struktury,
- vznik – den, ke kterému je instituce zapsána do rejstříku veřejných výzkumných institucí.

Hospodaření veřejných výzkumných institucí

- § 28 odst. 1 zák. o VVI – zřizovatel vkládá majetek potřebný k zajištění účelu, pro který je zřizována.
- Bez souhlasu zřizovatele jsou některá právní jednání neplatná.
- Dohled nad nakládáním s majetkem – dozorčí rada.
 - Předchozí písemný souhlas:
 - nabýt nebo zcizit nemovitý majetek,
 - nabýt nebo zcizit movitý majetek, jehož hodnota je vyšší než dvouseťnásobek částky, od níž jsou samostatné movité věci považovány podle zvláštního právního předpisu za hmotný majetek,
 - zřídit zástavní nebo jiné věcné právo k majetku veřejné výzkumné instituce,
 - založit jinou právnickou osobu,
 - nabýt účast v existující právnické osobě,
 - vložit majetek do jiné právnické osoby,
 - sjednat či měnit nájemní smlouvu o nájmu nemovitosti nebo movitého majetku v hodnotě podle bodu 2 nebo jinou smlouvu o užívání nemovitosti nebo movitého majetku v hodnotě podle bodu 2 s dobou nájmu delší než 3 měsíce.

Fondy veřejných výzkumných institucí

- Rezervní fond
- Fond reprodukce majetku
- Fond účelově určených prostředků
- Sociální fond

- Pro hospodaření rozhodující, aby svůj majetek využívala k realizaci hlavní činnosti (výzkumu či jeho infrastruktury) a další nebo jiné činnosti jen tehdy, stanoví-li tak sám zákon.
- O nakládání s majetkem rozhodují její orgány v souladu s podmínkami stanovenými zákonem.
- Zákaz zajišťovat závazky jiných osob, zákaz zřizovat zástavní právo k nemovitostem a v zásadě i nemožnost nabývat jiné cenné papíry vydané státem nebo územním samosprávným celkem, za jejichž splacení se stát nebo územní samosprávný celek zaručil.

Děkuji za pozornost.